

HORIZON (nr 115, augustus 2012)

REDACTIE

Ignas Vandemeulebroucke – Overhout 13, B-2170 Merksem; tel.: 03/645.46.77; e-mail: i.van@pandora.be

Luc Palmans – Sieberg 55, B-3370 Riemst; tel.: 012/45.31.06; e-mail: palmans.luc@skynet.be

Fernand Joseph – Onderlinge Hulplaan 16, B-1082 St. Agatha-Berchem; tel.: 02/465.10.94; e-mail: joseph.fernand@telenet.be

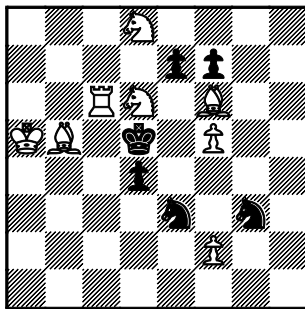
JAARABONNEMENT (4 nummers): 5,00 euro te storten op rekeningnummer 220-0594066-74

Onze selectie

Bij het doorbladeren van deel V uit de reeks “Probleemcomponisten” over Gerard Drese (1902-1980) botste ik op het volgende juweeltje.

Gerard Drese

2de Prijs *Tijdschrift NSB*, 1935
#3

Voor de geoefende oplosser verraden de pionnen op f2 en e7 al één en ander. Maar vergeet niet dat dit een driezet is met slechts veertien stukken.

1.Ld3! met de varianten 1...e6 2.fxe3, 1...exd6 2.f3, 1...exf6 2.f4 en 1...e5 2.fxg3.

Samensteller Niemeijer is vol lof over dit werkstuk:

“Een van de wonderbaarlijkste taskproblemen uit de ganse probleemschat. Met een benijdenswaardig gemak heeft de componist de vier verschillende varianten uit elkaar gehouden.

Het is een probleem, dat men nimmer zal vergeten, als men het eenmaal heeft

gezien en over 25 jaren zal het naar alle waarschijnlijkheid de probleemliefhebbers nog evenzeer boeien als heden ten dage.

Tussen het spel van wit en dat van zwart bestaat volkomen evenwicht. De variantenvorming verloopt harmonisch en niets herinnert aan de moeilijkheden van de constructie, waarmede de componist ongetwijfeld te worstelen zal hebben gehad. Alle schijn van geforceerd spel ontbreekt en zelfs zij, die verwoede tegenstanders van problemen van dit genre zijn, zullen ongetwijfeld vrede hebben met deze sublieme uitwerking van een zeer moeilijk thema.

Het probleem is in feite een tweevoudig task-probleem. De vier verschillende zetten van de zwarte pion op e7 worden door vier verschillende zetten van de witte pion op f2 beantwoord. Slechts 14 stukken heeft de componist nodig gehad om dit lang niet gemakkelijk thema onberispelijk uit te werken. Het is, naar mijn weten, de enige uitwerking, die van het thema bestaat.”

En daar kunnen we moeilijk nog iets aan toevoegen.

Recent overleden twee belangrijke namen uit de probleemwereld.

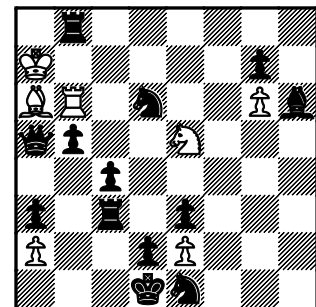
Het oeuvre van Toma Garai heb ik altijd kunnen appreciëren. Hij werd geboren in 1935 in Roemenië, maar emigreerde net zoals bijvoorbeeld Milan Vukcevic in “alle stilte” naar de Verenigde Staten in de jaren

zestig. Als ingenieur vond hij snel een plaats in zijn nieuwe land. In 1996 veroverde hij de grootmeestertitel als componist. Het grootste gedeelte van zijn oeuvre zijn helpmatten, en zijn bekendste werkstukken zijn vooral de helpmatten in drie. Misschien niet altijd zo moeilijk om op te lossen, maar inhoudelijk steken ze allemaal perfect ineen.

Over zijn overlijdensdatum is er een zekere mate van twijfel. Is hij werkelijk al in januari 2011 gestorven, of toch pas in 2012? Aan anderen om dit eens uit te zoeken.

Toma Garai

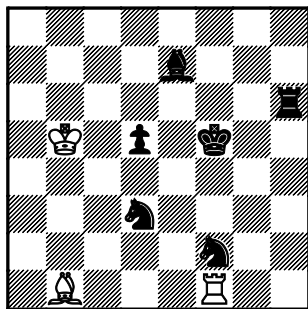
Vermelding *Thema Danicum*, 2002
H#3 2.1...

Er moeten flink wat lijnen geopend worden om aan de zwarte koning te geraken. Dat gaat als volgt:

- I) 1.Tc1 Txb5 2.Txb5 Pxc4 3.Tg5 Pxe3
- II) 1.Pc2 Pxc4 2.Pxc4 Txb5 3.Pb6 Tb1

Toma Garai
Prijs *Ivulin 50 JT*, 1997
H#3 2.1...

Met slechts negen stukken krijgen we een mooie diagonale/orthogonale overeenkomst.

I) 1.Lh4 Lxd3+ 2.Kg5 Lh7 3.Pg4 Tf5

II) 1.Td6 Txf2+ 2.Ke6 Tf8 3.Pe5 Lf5

Verrassender was het plotse overlijden van de Fransman Denis Blondel (° 11 ja-

nuari 1956; † 21 juni 2012). Hij kreeg een fatale hartaanval tijdens een tennispartij.

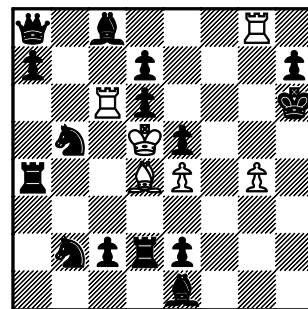
Blondel is vooral bekend als één van de drijvende krachten achter het FIDE-Album. Het nieuwe boek (jaargang 2004-2006) is omzeggens klaar en zal waarschijnlijk dit jaar verschijnen, maar hoe het verder zal gaan, is voorlopig nog onduidelijk.

Hij was ook de grote baas van het Franse probleemtijdschrift *Phénix*, maar vreemd genoeg wordt op de website van dit tijdschrift nog geen melding van zijn overlijden gemaakt.

Als componist heeft Blondel wel de nodige punten verzameld in de albums, maar ik kon moeilijk zomaar een bekende compositie van hem herinneren. Een kleine zoektocht leert me dat hij vooral coproducties met andere Fransen gemaakt heeft. Bovendien was hij vooral werkzaam in het genre van de fairy's.

Een voorbeeld uit een voor de lezers toegankelijker genre. Een mooie helpmat in twee met verleidingen.

Denis Blondel & Kjell Widlert
2de Prijs *Sarajevo TT*, 1984
H#2 2.1...

I) 1.Db8 Txc2 2.Txc2 Le3

(en niet 1.c1T? ??? 2. Tdc2 Le3)

II) 1.Pd3 Lxa7 2.Dxa7 Txd6

(en niet 1.a5? ??? 2.Da7 Txd6)

Herberg in de Goelags

Af en toe slaan we de kalender open en kijken uit naar verjaardagen met ronde getallen. De wijzers van onze historische klok bleven dit keer steken op een vrijwel onbetekenend gebeuren van vijftig jaar geleden, dat gemakkelijk en zonder veel ophef voorbij had kunnen glippen. En wat waarschijnlijk niemand ons kwalijk zou genomen hebben ...

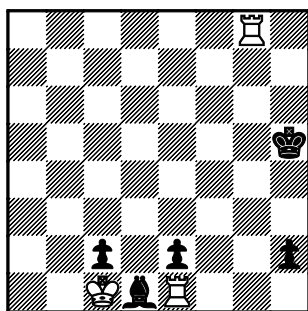
In 1962 overleed namelijk Adolf Herberg (geboren op 28 mei 1896), een Duitse probleemcomponist uit München, die in 1942 mee ten oorlog moest tegen de Russen. Bij de aftocht werd hij gevangen genomen en met duizenden andere Duitse krijgsgevangenen niet naar huis, maar voor dood en begraven naar de beruchte goelags in Siberië gestuurd. Hij overleefde er negen lange jaren en werd pas in 1954 vrijgelaten.

Zoals de vele lotgenoten en de weinige overlevenden was Herberg een gebroken man: kreupel, invalide, ziek en bijgevolg onbruikbaar. Zijn beroep kon hij niet meer uitoefenen en zijn verdere leven speelde zich zittend of liggend af.

Hij wijdde zich aan de probleemcompositie, wat hij voor 1934 ook had gedaan. Als problemist was Herberg niet zo'n hoogvlieger. Zijn stijl was niet sensationeel noch avontuurlijk, maar stil en gedegen. Hij overleefde de martelingen, de hongersnood, de ziekten in de kampen en overleed in 1962, twee jaar na zijn ene, grote succes, een derde prijs op de Schaak-Olympiade 1960. Hij won brons, na de grootheden Hans Peter Rehm (goud) en Werner Speckmann (zilver).

Adolf Herberg

3de Prijs *Olympiade Leipzig*, 1960
#7

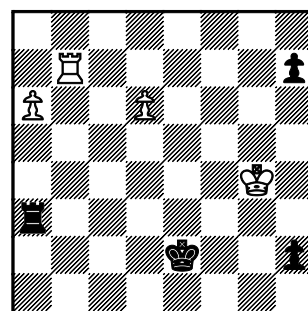
De oplossing begint met **1.Tg2!** en dreigt **2.Th1**, maar na **1...Kh6** kan zwart zich tegen deze dreiging verdedigen met **2...e1D!** Daarom **2.Tg3! Kh7 3.Tg4 Kh6 4.Th1 Kh5 5.Tg3 Kh4 6.Tg2 Kh3** en het slot wordt dan **7.Thxh2**. Wit moet, telkens de zwarte koning te dicht in de buurt dreigt te komen, even aan de haal om zich te beschermen. Dit is ook een vorm van het Magneet-thema: de zwarte koning moet bij de witte toren zien te komen en wordt als door een magneet naar die witte toren getrokken.

Voor mensen die in de plooiën van de grote geschiedenis vallen, hebben we altijd respect gehad. Een kleine zoektocht in de literatuur levert niet zo veel op. Vier studies van Herberg geraakten in de FIDE-Albums. De geciteerde zevenzet lukte dat niet, maar ontving wel eeuwige roem op een andere manier: door een plaatsje in *Beispiele zur Ideengeschichte des Schachproblems* van Josef Breuer.

In de laatste versie van de eindspeldatabase van Harold van der Heijden staan 174 studies van Herberg: ongeveer zestig tot het jaar 1944, en na een stilte van negen jaren, volgt de rest. Toreneindspelen konden hem bekoren, en hier is er een mooie. De stelling lijkt bijna uit de praktijk te komen. Maar welke bordspeler vindt de smalle weg naar de winst?

Adolf Herberg

1ste Prijs *Schach-Echo*, 1962
+

Wit geraakt nergens met **1.Txh7? Txa6 2.Txh2+ Ke3!** (maar niet **2...Kd3? 3.Th1 Ke2 4.Th6 Ta5 5.Kf4 Kd3 6.Th1**) en nu houdt zwart stand na bijvoorbeeld **3.Th6 Ta5 4.Th5 (4.Te6+ Kd3!) 4...Ta4+ 5.Kf5 Ta5+ 6.Kg6 Ta6 7.Td5 Ke4**.

Alleen **1.Tb2+!** werkt. **1...Ke3 2.Txh2 Txa6 3.Th6 Ta5 4.Th5!** (Andere zetten falen: **4.Te6+? Kd3!** of **4.Th3+? Ke4 5.Th1 Ta8** of **4.Th1? Td5 4...Ta4+ 5.Kf5** (Vooral niet **5.Kg5? Td4 6.Th6 Td5+**) **5...Ta5+ 6.Ke6! Txh5 7.d7** en wit wint.

ivan & lp

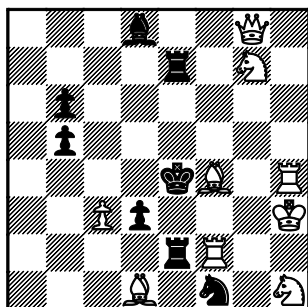
De TAP-files

Een ruime blik op Toeval, Anticipatie en Plagiaat

2. – Anticipatie en een beetje Plagiaat

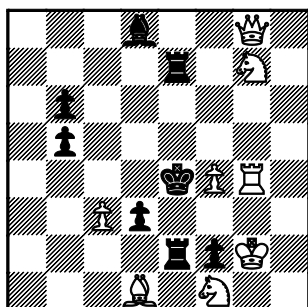
In het jaar 1898 organiseerde de Brighton Society haar achtste probleemcompositietoernooi. Gevraagd werden tweezetten en de vroede Brightoner bestuursvaderen kregen er een flink pak van binnen. Twee van de inzendingen vertoonden een meer dan gewone gelijkenis en dat ontging de jury niet. Maar het was uiterst lastig te achterhalen met welk tijdsverschil de inzendingen binnengevallen waren. Want de eerste duif op til is origineel, de tweede is geanticipeerd. In 1898 moet dat een dilemma geweest zijn, Omdat beide inzendingen tot de besten behoorden kon de jury niet anders dan beide problemen met een prijs te belonen. Een volle eeuw later zou één seconde verschil onverbiddelijk vastgesteld en onbetwistbaar genoteerd kunnen worden en een wereld van verschil kunnen maken...

– 10 – **A.F. Mackenzie**
1ste Prijs Brighton Society, 1898
#2

1.Da2! (tempo) 1...b4 2.Dc4, 1...Lc7 2.Da8, 1...d2 2.Lc2, 1...Ta7/Tb7/Tc7/Td7/Tf7/Txg7/Te6 2.D(x)e6, 1...Te8 2.Da8, 1...Te5 2.Lg5, 1...Ta2/Tb2/Tc2/Td2/Te1 2.Lf3, 1...Tf2 2.Pxf2, 1...Te3+ 2.Lg3, 1...Pd2/Pg3 2.P(x)g3

– 11 – **H. Lane**
3de Prijs Brighton Society, 1898
#2

1.Da2! (tempo) met een bijna identiek oplosverloop als bij nummer 10 (1...Te5 2.f5).

Arthur Ford Mackenzie was een briljante componist. Hij was Amerikaans staatsburger, maar werd op 6 oktober 1861 geboren en leefde in Kingston (Jamaica). Hij overleed er vrij jong op 23 juni 1905. “Zijn genie” schreef Alain C. White “was kosmopolitisch”. Meer dan andere componisten had hij het beste van elke “school” geassimileerd, zonder ze slaafs te volgen. Hij bewonderde zowel de verbluffende zetten, die de Amerikaanse componisten zo dierbaar waren, als de schoonheid en de precisie van de Europese standaarden. Tegelijk ging zijn aandacht naar de accuratesse en de kleine details, zoals de Engelse “school” ze voorhield”. Men noemde hem de “Blinde Zanger van Jamaica”, naar analogie met Homeros.

Het waren inderdaad de ogen, die Arthur Mackenzie in de steek lieten. Toen hij 35 jaar werd was hij volslagen blind. Paradoxaal genoeg creëerde hij zijn beste werkjes in latere jaren! Waarschijnlijk had hij toen al vele jaren training achter de rug, om te leren “zien” hoe grote blindschakers dat deden. Het eerste deeltje van de beroemde “White Christmas”-serie (1905) was gewijd aan A.F. Mackenzie.

H.J.W. Lane was een Brits componist, geboren op 8.10.1878 en overleden in 1958. Lane was veel minder bekend dan Mackenzie en diens derde prijs in Brighton bleek zijn enige wapenfeit. Verder staat Lane inderdaad niet te boek. Zijn naam komt niet voor in de FIDE-albums van de beginperiode en evenmin is Lane te vinden in befaamde Britse boeken als *The Chess Bouquet* en andere. Het is moeilijk te geloven dat iemand, die een derde prijs wint in een compositietoernooi verder niets meer van zich liet horen, maar Lane had daar een goede “reden” voor!

Vaak sta je verbouwereerd te kijken op wat toeval zoal vermag of hoe “toeval” kan toeslaan. Dat is zeker het geval met Lane, want de Britse componist was – net zoals Mackenzie – blind! Waarschijnlijk al van zeer vroeg in zijn leven en dus langer dan Mackenzie. Van toeval (of anticipatie) gesproken, dan is dit er toch een sterk staaltje van. Waarmee over de Mackenzie-Lane-anticipatie – die eigenlijk geen anticipatie was – alles zou zijn gezegd, ware het niet dat...

Hermann Albrecht (1915-1982) was een Duits problemist, die zich bijzonder verdienstelijk heeft gemaakt met opzoe-

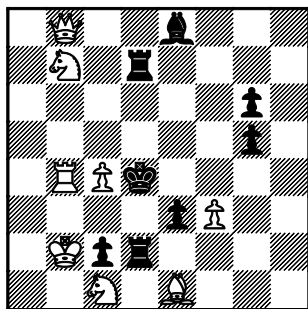
kingen naar anticipaties, vooral op tweezetten, die hij kon uitvoeren (in een pre-computeriaans tijdperk, let wel!) dank zij een enorme verzameling en klassering van problemen.

Met liefst 86.000 tweezetten stond hij talrijke prijsrechters te woord, als die hem verzochten op zoek te gaan naar voorgangers of gelijklopende constructies. Vooral eer zijn rapport te laten verschijnen wil een prijsrechter uiteraard een controle op anticipaties en die karwei nam Albrecht graag op zijn schouders. Zelf componeerde hij niet veel meer dan 120 problemen, maar was tussen 1946 en 1963 praktisch onafgebroken bezig met de rubriek tweezetten in het Duitse tijdschrift *Die Schwalbe*. En regelmatig verschenen van Albrecht's hand bijdragen in andere en anderstalige tijdschriften. Hij was een onvermoeibaar werker...

In het juli/augustus-nummer van *Probleemblad* (van de Nederlandse Bond van Schaakprobleem Vrienden) verscheen van zijn hand een artikel, met op de eerste rij de beide problemen 10 en 11, inderdaad de Mackenzie-Lane anticipatie, die misschien op enkele dagen na, eigenlijk geen anticipatie was, maar een tweeling van twee vaders... Albrecht vroeg zich af waar hij beide problemen vandaan had. Ze moesten in 1939 of 1940 in zijn verzameling terechtgekomen zijn, maar wanneer juist was een raadsel. Hij stelde zich die vraag omdat een “nieuwe” problemist was opgedoken, die korte tijd voordien een probleem had zien publiceren in het Duitse tijdschrift *Schach Echo* 1976. De naam boven het probleem was Wolfgang Alexander Bruder uit Heidelberg en het probleem was identiek aan het Lane-probleem uit 1898. Natuurlijk had Albrecht zijn bedenkingen, maar het zat hem een beetje dwars dat hij niet wist met wie hij te maken had en daarom de beschuldiging “plagiator” niet durfde te gebruiken. Hij wist ook niet waarom – als het dan al om een plagiaat ging! – Bruder precies het Lane-probleem boven de Mackenzie-versie had verkozen, terwijl Lane duidelijk iets beter geconstrueerd was. Of was dat precies het opzet? Bovendien verscheen het Bruder-ding een aantal weken later opnieuw – jawel, opnieuw! – in *Stern* (september 1976), het Duitse weekblad van grote oplage en met een bekende schaakrubriek, die 25 jaar lang geleid werd door Hans Klüver. Ook dit keer ging het om een spiegeling en weer was het onder de naam W.A. Bruder, Heidelberg. “Blijk-

baar weet Herr Bruder iets dat ik graag zou willen weten, maar ik durf het Hem Bruder niet te vragen” schreef Hermann Albrecht voorzichtig in dat artikel. Wie iemand van plagiaat beschuldigt moet daar toch voorzichtig mee zijn. Daarom besloot hij tot “anticipatie” en hield het woord “plagiat” achter de kiezen.

– 12 – **W.A. Bruder**
Stern, 1976
#2

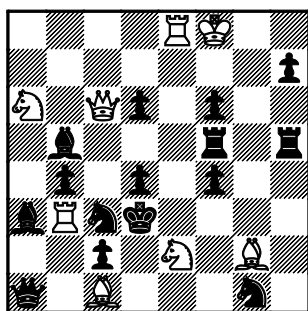
Een betere tekening hoeft nauwelijks gemaakt: het is het Lane-probleem, gewoon gespiegeld. En verder is er nooit een probleem van deze “broeder” verschenen. Zijn eersteling was duidelijk (en misschien wel opzettelijk) geanticipeerd door de Brighton-tweeling van 1898. Meer nog, vermoedelijk waren het zelfs geplagieerde werkstukken, zonder verdere gewetens- of andere bezwaren (en dieper onderzoek) opgezonden. Natuurlijk moeten zowel Albrecht als Klüver kennis van de Mackenzie-Lane-tweeling hebben gehad, of hadden ze die te laat opgemerkt? Zeker is dat Bruder geanticipeerd was, want als het om plagiaat was gegaan, had het geen schijn van kans op publicatie gekregen! Tenminste als Albrecht tijdig had gezien wat er gaande was. Ik durf dat te stellen, want ik had zelf al kennis gemaakt met de werkwijze van Albrecht en zijn systeem! Met hem en ook met Klüver heb ik in de jaren 1975-1980 (en later), kort na de overname van de EBS-rubriek bij het overlijden van Léon Fontaine, vaak gecorrespondeerd, meestal in verband met anticipatie en ook betreffende een paar miniatuurproblemen, die naar Stern gezonden werden voor mogelijke publicatie. Het lukte me op den duur wel, maar voorbij de keiharde controle geraken was een lange strijd, die met *Deutsche Punktlichkeit* werd gestreden. Klüver en – vooral! – Albrecht steunden op een accuraat en verwonderlijk snelwerkend systeem om anticipaties te ontdekken. Pas negen maanden nadat de Bruder-anticipatie door de mazen van het net was geglipt, veroverde ik een eerste kleine ruimte in een buitenlandse publicatie in Stern (mei 1977), met een origineel minia-

tuurtje. Het toegezonden knipseltje werd in een piepklein kadertje op de boekenkast geplaatst. En trots dat ie was!

Het artikel in *Probleemblad*, de alleszins overbodige publicatie in Stern, en de zoektocht van Hermann Albrecht naar het “hoe” en het “wanneer” van de Mackenzie-Lane-tweeling in zijn verzameling terecht kwam, al deze elementen geven de indruk dat Albrecht (en Klüver), waarvan de correctheid en eerlijkheid buiten kijf staan, ermee in de maag zaten een geplagieerd probleem te hebben “doorgelaten”. Hoewel niemand ze iets kwalijk heeft genomen hebben ze dat lang beschouwd als een vieze vlek op hun onbevleete blazen...

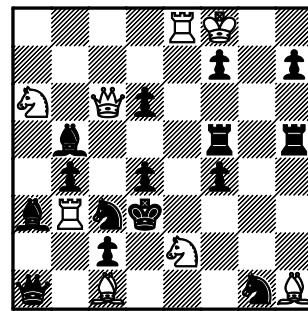
Vooraleer nu de grens van het toeval en de anticipatie enerzijds en die van het plagiaat anderzijds te overschrijden, hebben we nog een toetje voor de lezer, onder vorm van het nauwelijks te geloven avontuur dat wijlen onze goede vriend grootmeester Cor Goldschmeding (1927-1995) beleefde tijdens de Nederlandse campagne rond het 5de WCCT 1993-1996. Goldschmeding veroverde er voor Nederland in de afdeling tweezetten een 7de gedeelde plek (en de daarbij betrokken 13,5 punten) met een compositie, waaraan ook een andere deelnemer had gedacht! Die gedeelde plaats was niet moeilijk want het ging over een probleem met een waterrechte tweelingbroer uit het buitenland! Wie het niet gelooft, mag rustig het uitslagenboekje van deze WCCT open slaan en kan het zelf zien op pagina 13. Daar staan deze beide problemen broederlijk naast elkaar:

– 13 – **Cor Goldschmeding**
7de-8ste Plaats WCCT 5, 1993-1996
#2

Natuurlijk wist of kon de Slowaakse prijsrechter Karol Mlynka niet anders dan beide problemen gelijk te plaatsen. Normaal wordt gekeken wie of wat eerst bij de organisatie binnenvalt, waarbij de poststempel bepalend is. In de jaren negentig gebeurde nog niet alles per computer en het mogelijke verschil in aankomsttijd kon niet worden vastgesteld, wat trouwens unfair was geweest. Mlynka zat dus met de

– 14 – **M. Kramtsevich**
7de-8ste Plaats WCCT 5, 1993-1996
#2

handen in het haar en plaatste daarom beide problemen gedeeld zevende. Gelukkig was hij zo vriendelijk zijn commentaar mee te geven in een andere dan zijn eigen taal:

“Eine der anspruchsvollsten Verarbeitungen in drei Varianten mit Mattwechseln, bei der das komplette Ruchliss-Thema zum Vorschein kommt, aber da scheint die innere Kontinuität der Satzspiele doch nur zu schwach zu sein, und die doppelten Effekte wirken auch nicht besonders schön”.

Toch maar de twee oplossingen meegeven, met de kleine verschillen tussen beide problemen:

13: 1...Lc4 2.De4, 1...d5 2.Dxb5, 1...Pgxe2 2.Le4

1.Txb4! (> 2.Txd4) 1...Pc~/Pd5/Pcxe2 2.De4/Dxb5/Le4, 1...Lc4/d5/Pgxe2 2.Dxc4/Pc5/Df3, 1...Te5/Lxb4 2.Pxf4/Pxb4

14: 1...Lc4 2.De4, 1...d5 2.Dxb5, 1...Pxe2 2.Le4

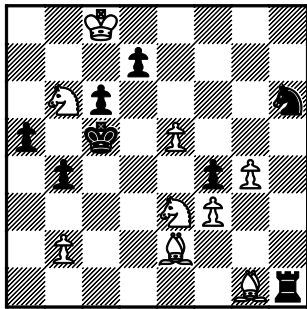
1.Txb4! (> 2.Txd4) 1...Pc~/Pd5/Pcxe2 2.De4/Dxb5/Le4, 1...Lc4/d5/Pge2 2.Dxc4/Pc5/Df3, 1...Te5(Td5)/Lxb4 2.Pxf4/Pxb4

Dit ziet er uit als een gezamenlijk werkje, maar beide componisten hadden hoe genaamd geen contact met elkaar. Trouwens, in het WCCT zou dat gelijkstaan met “landverraad” en het gaat hier tenslotte om een wereldkampioenschap (ja, toch!) compositie voor landenteams. Je geeft je tegenstanders geen blik in je keuken, wat er ook op het menu staat. Ieder land moet zijn eigen schotels klaarmaken! Je zet uiteraard een samenwerking op met één of meerdere landsbroeders, maar nooit met een buitenlandse deelnemer. Een samenvallen van ideeën zoals hierboven is niet uit te sluiten, maar is toch hoogstmerkwaardig en gaat van zeer zeldzaam tot een verbluffend toeval, dat de Mackenzie-Lane tweeling minstens evenaart.

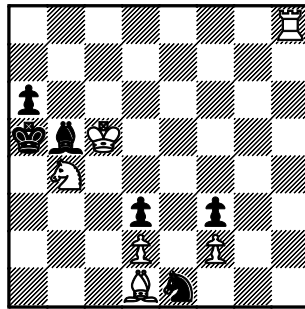
ivan

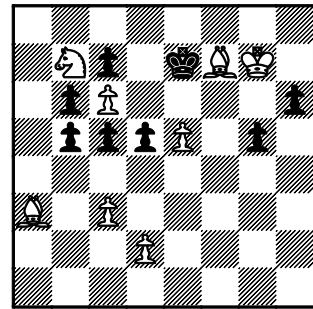
- 116 -
Ignas Vandemeulebroucke
 (Merksem, België)
 #2

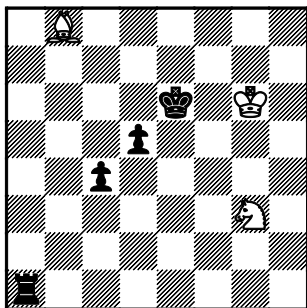
- 117 -
Leo Horemans (†)
 (Merksem, België)
 #4

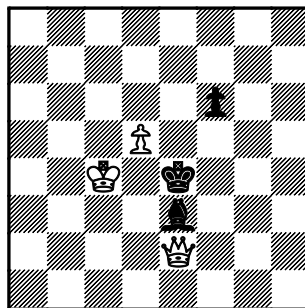
- 118 -
Vincent Reynaerts
 (Bruxelles, Belgique)
 #5

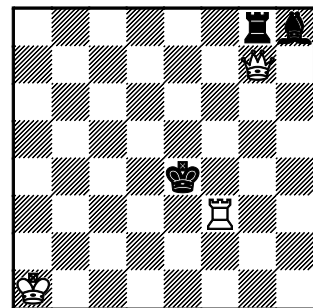
- 119 -
Jean-François Carf
 (La Ferte St. Aubin, France)
 a) diagr.: H#2; b) g6 > b2: H#4

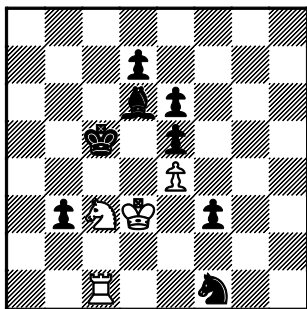
- 120 -
Jean Carf
 (La Ferte St. Aubin, France)
 H#2 (2 opl./sol.)

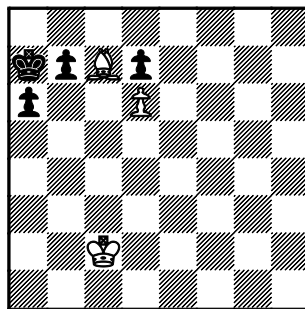
- 121 -
Efren Petite
 (Oviedo, Spanje)
 H#2 (2 opl./sol.)

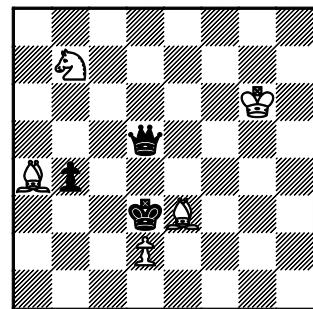
- 122 -
Pascale Piet
 (Saint Jean de Braye, France)
 H#2 (2 opl./sol.)

- 123 -
Eddy De Kaey
 (Mortsel, België)
 H#3

- 124 -
Jean Carf
 (La Ferte St. Aubin, France)
 H#2 (2 opl./sol.)

Bij de opgaven À propos des problèmes

Weer negen originelen, waaronder dit keer een paar ouwertjes, die amper licht hebben gezien en eigenlijk een oude story inhielden. Misschien leuk om ze toch eens te vertellen.

In 1995 kwam in de U.S. een film uit over schaken en schakers. De titel was *Knight Moves* en de film werd in 1996 in Antwerpen in première gebracht. De directie vroeg aan de schaakbond (was het aan de KBSB, de Liga Antwerpen of een club?) of dit wellicht een mooie gelegenheid was om de schaakspport in de sterke lampen te zetten, bijvoorbeeld door in de grote inkomhall iets schaak-aardigs op te stellen. Een demonstratiebord of zo met een stelling misschien of een probleem. En iedere wijsvinger wees in de richting van *Horizon of Het Belgisch Schaakbord*, waar men bij ondergetekende terecht kwam. Zo kwam een tweezet van de NVS-categorie tot stand – NVS staat voor “niet veel soeps” – die inderdaad hoofdzakelijk bestond uit “Knight Moves”. Het ding had niet veel succes, want voor zover bekend kwamen twee of drie inzendingen in een

veel te grote bus terecht, kwam van een wedstrijd niet veel in huis, en werd het opzet in alle stilte begraven... Maar eigenlijk paste de tweezet uitstekend bij de titel van de film: negen “Knight Moves” als verleidingen en negen “Knight Moves als matzet! Maar dat zal hoofdacteur Christopher Lambert een zorg geweest zijn!

Leo Horemans zaliger was lange tijd bezig met nummer 117. Hij was toen al een tijd ziek, maar zelfs toen dacht hij er nog aan de vierzet aan te zuiveren. Het lukte hem wel de thematiek van de “vier vensters” in te lassen, maar er ontbrak nog één en ander. De vijfzet van Vincent Reynaerts is een ambitieus werkstuk, dat het letterlijk “hoger op” zoekt.

Een bosje helpmats om af te ronden, met een Franse inbreng uit romantische plaatsjes als La Ferte St. Aubin en St. Jean de Braye. Ook uit Oviedo in Spanje, waar een taaie inboorling als Efrén Petite tracht de Spaanse standaard hoog in de lucht te houden. *Muchas Gracias, amigo Efrén!*

Merci à Melle Pascale Piet et aux frères Jean et Jean-François Carf de votre collaboration si appréciée. Un peu apart: l'exercice de Jean Carf, ce conjointement d'un aidé en 2 coups et (après déplacement

du Rb) un nouvel aidé en 4 coups, mais réussi et le (les) voici mis sur le tapis...

Een afsluiter van het helpmat-hoofdstuk is het werkstuk van Eddy De Kaey, uit Mortsel, die bij zijn verhuis naar een nieuwe woning één en ander van materiaal en boeken afstond, met daartussen nog een paar helpmatjes. Ze dateren uit een tijd, toen Eddy in Bournemouth, bij een PCCC-congres aldaar, de lokale vakvereniging van *barmen* (meervoudsvorm van barman) leerde hoe een deftige pint met bijhorende kraag schuim eigenlijk hoort te worden getapt! Uw dienaar krijgt er gelijk dorst van en wenst U veel succes met het oplossen van deze verzameling.

Uw oplossingen, al dan niet voorzien van fraaie en/of onverholven, zelfs vernietigende commentaren, zijn altijd welkom bij de rubriekleider i.van@pandora.be. Of aan het adres, vermeld op de hoofding van deze nieuwsbrief.

Vos solutions, commentaires, remarques, suggestions sont les bienvenus chez i.van@pandora.be ou à l'adresse postale, mentionnée à l'en-tête *Horizon*.

Oplossingen van de opgaven *Horizon 114* (mei 2012)

Met hartelijke dank aan Fernand Joseph, Roger Missiaen en Jo de Boer (Rotterdam) voor bijdragen, beoordelingen en commentaar.

104. – Vincent Reynaerts (#2)

- 1.d8♖! ♚f6 2.♖d6
- 1.d8♗+! ♚d6 2.♖d7
- 1.d8♙! ♚d6 2.♖g6
- 1.d8♚! ♚f7 2.♙d5

Met steeds dezelfde witte toren op ander veld, prachtige vierling met AUW in miniatuur. Evidemment, on peut douter l'originalité de cette idée, mais à part de ça, ce deux-coups miniature est un petit bijou! Espérons que cette belle pièce est encore original...

105. – Roger Missiaen (+)

Thema Seeberger: na een kritische zet wordt door interferentie een stuk in zijn bewegingsvrijheid beperkt of pat gezet. Mede dank zij de vondst van wijlen Walter Veitch (11.Lc4) een eenvoudige oplossing ten gerieve van de lezer.

Faze 1: wit neemt in vier stappen de oppositie op het belangrijke veld d2 (9.Kd2). De koning ondersteunt daarmee het manoeuvre T-L-T.

Faze 2: Na inlassing van de loperzet van Veitch (9.Lc4) speelt wit Tc1-c3 en wint.

1.♖b7! (I) 1...♙xa1 2.♙d5+ ♚a3 3.♖xa7+ ♚b2 4.♖g7! (thema) 4...♙d3! 5.♖g1 en wint (II).

(I) 1.♖b5? ♙xa1 2.♙d5+ ♚a3 3.♖a5+ ♚b2 4.♖xa7 ♚b1 en =

(II) B.v. 5...♙f5 6.♗g3 ♙d7 7.♗f3 ♙h3 8.♗e3 ♙f5 9.♗d2! ♙d7 10.♖c1 ♙f5 11.♙c4! (de zet van Veitch) ♙g6 12.♖c3 ♚b1 13.♙d3+ ♙xd3 14.♖xd3 ♙e5 (14...♚b2 15.♗d1!) 15.♖b3+ ♙b2 16.♗d1 ♚a2 17.♗c2 (Fritz 12)

De kunst is hier de loper op a1 in te sluiten en met de witte koning naar d2 te brengen is de witte toren vrij en de rest een kwestie van techniek

106. – Roger Missiaen (+)

Naar een studie van J.H. Ulrichsen.

1.♗e5 (I) ♗f1 (II) 2.♗f4 h5 (III) 3.♗f3 h4 4.♙b5 ♗g3 5.♗xh4 ♗h5+ 6.♗g5 ♗g7 7.♙d3+ ♗g8 8.♙c4+ ♗f8 9.♗h6 ♗c8 10.♗g6

(I) 1.♗g8+? met remise.

(II) 1...♗g2? 2.♗f3 ♗g6 3.♙c8+

(III) 2...♗d2 3.♗e3 ♗f1+ 4.♗f2 ♗h2 5.♗g2 met dominantie, of 2...♗h2 3.♗g3 ♗f1+ 4.♗f2 ♗d2 5.♗c1 met dominantie.

Wit moest een paar fijne zetten spelen om het zwarte paard onschadelijk te maken.

107. – Elmar Abdulajev (H#2, 3.1...)

I) 1.♙h6 ♗d6 2.♗f8 ♙xh6

II) 1.♗g6 ♙h6 2.♗h5 ♗f4

III) 1.♗e8 ♙c7 2.♙f7 ♗f6

Spijtig dat het zwart paard daar niet staat als blokkering (veld e7 is in elke variant

bestreken door een wit paard) maar slechts om nevenoplossingen en/of duals te vermijden.

108. – Jean Carf (H#2)

- 1.♗f4 ♖d4 2.♗e3 ♙f2
- 1.♗g3 ♖d3+ 2.♗h2 ♖h3
- 1.♗h3 ♗f2 2.♗h2 ♖h5

Jean en Jean-François Carf (La Ferte Saint Aubin, France) sont deux frères compositeurs. Le n° 108 en effet est de Jean et le n° 109 de Jean-François. Une petite confusion de notre part, avec nos excuses aux frères Carf.

Leuk en nog maar eens een bewijs wat met helpmats allemaal mogelijk is!

109. – Jean-François Carf (H#2, 2.1...)

- 1.♙d6 ♗c3 2.♙e5 ♖f5
- 1.♙d6 ♗c4+ 2.♗e6 ♙f5

Même case pour la clé et même case pour le roi maté.

Une miniature de toute beauté, en effet, mais on risque toujours d'être anticipé.

Goede overeenkomst met blokkeringen op veld d6 terwijl het andere stuk de blokkering behoudt in combinatie met een halve en volledige witte pionzet

110. – Efrén Petite (H#2, 2.1....)

I) ♙e5 ♖c1 2.♗d5 ♖c4

II) 1.♗e5 ♖d1 2.♗e4 ♖xd3

Tweemaal wordt het zwarte paard f6 ontpend door ander zwart stuk, waardoor

bedoeld paard op verschillend veld kan blokkeren. Deux fois déclouage du cavalier f6 et voilà que ce cavalier bloque deux fois sur une case différente.

111. – Pascale Piet (H#2, 2.1...)

I) 1.♔c3 ♖f2 2.♙d4 ♗f3

II) 1.♖e3 ♗e2 2.♙d3 ♗c4

Curieusement, ici la clé se réalise sur la même case.

Echt wel jammer dat de zwarte toren in één van de varianten geen rol van betekenis speelt. Dommage que la tour noire ne joue qu'un petit rôle dans une des variantes.

112. – Ignaas Vandemeulebroucke & Colin Sydenham (H#2, 2.1...)

a) 1.♙d4 ♙f1 2.♗3c5 ♗f4

b) 1.♙d6 ♙h3 2.♗7c5 ♗b6

De witte pion c6 kan worden vervangen door een zwarte loper, om een aristocraat te verkrijgen, maar dat zou enkel om esthetische redenen gaan.

Het probleem werd jaren geleden meegegeven voor deelname aan een compositiewedstrijd op het jaarlijkse WCCC-congres. en was een samenwerking met de Engelse compositie-vriend Colin Sydenham. Het was Colin, die er het meest aan

gewerkt heeft, maar het is me niet bekend of er verder nog iets mee gedaan werd.

Puik analogie met blokkeringen van zwarte paarden en zwarte loper. (FJ)

113. – Alain Vanhentenryck (H#3)

1.b5 ♗xb4 2.♖f6 ♗c6 3.♖g4 ♗e7

Een debuutprobleem, dat we misschien te lang hebben laten liggen, maar het werkje diende vooraf wat economischer, slanker te worden.

Goede prestatie van Alain; nog beter zou Pa2 op c6 staan met een knappe switchback tot gevolg. (FJ)

114. – Jean Carf (H#5)

Een minimaal probleem, een sierlijk ding, dat in het Frans luistert naar de benaming “tanagra” en als volgt tot een oplossing komt:

1.♔a1 ♔e5 2.♖c2 ♔d4 3.♖c1 ♗ ♔c3 4.♗a2 ♔c2+ 5.♖b2 ♙xb2.

Een uitstekend probleem en een keurige constructie, uiteraard met een vraagteken bij de originaliteit ervan. Dat komen we wellicht later te weten... “Maar indien origineel ‘chapeau’ voor deze miniatuur”. (FJ)

Wat betreft de benaming “tanagra” even nog dit. Aan het woord is Michel Caillaud, oud-wereldkampioen oplos-

schaak en één van de bekendste Franse componisten: “Le terme de ‘tanagra échiquéen’ a été introduit par Maryan Kerhuel dans le premier numéro de la revue *Rex Multiplex* (1982). Voici son introduction: ‘Tanagra: petite statue en terre cuite de Tanagra (Béotie) d'une grâce simple). En échecs: un oeuvre (composition) comportant moins de 6 pièces’. Un tanagra est donc un problème de 5 pièces au maximum (5 est au tanagra ce que 4 est au Wenigsteiner...)

115. – Ignaas Vandemeulebroucke (SH#10)

1.♖c6 2.♔g2 3.♔f3 4.f1 ♖ 5.♙d1 6.♔e2 7.♔xd3 8.♔d4 9.♔d5 10.♙d4 ♗c3.

“De oplossing loopt over het “kanaal” h1-a8 en met de precieze volgorde van zetten “had de componist wel even geluk” meende Eddy Van Beers. En dat klopt inderdaad.

Maar wat blijkbaar ontgaan was – ook aan de componist! – was dat de witte pion d3 zonder de minste schade aan opzet en oplossing in het stukendoosje kan worden gedropt!

Een voortreffelijke constructie met minorpromotie en economisch reinmat. (FJ)

Nieuws uit de oploswereld

Wereldkampioenschap

Zoals bekend worden dit jaar de wereldkampioenschappen in september in Kobe (Japan) gehouden. Niet bij de deur, en waarschijnlijk zullen een aantal trouwe bezoekers van het congres dit jaar ontbreken. België zal al zeker vertegenwoordigd worden door Marcel Van Herck en Andy Ooms.

TARBOT-avonden

We herhalen nog even de data van de trainingsavonden voor de Belgische oplosers: dat zijn de woensdagen 29 augustus, 26 september, 31 oktober, 28 november en 26 december.

OBOK

En hoe zit het met de OBOK, ons Open Belgisch OplosKampioenschap? Vorig jaar vierde Ignaas na twintig jaar zijn afscheid als organisator van dit evenement. Het is een inspanning die we nooit zullen

vergeten en waarvoor we altijd dankbaar zullen zijn.

Maar nu komen we wel in een soort vacuüm terecht. Gelukkig willen de mannen van de Geelse schaakclub dit kampioenschap overnemen. Een exacte datum is er nog niet, maar het zal waarschijnlijk oktober of november worden. We houden julie op de hoogte.

Henk Hagedoorn

Ook voor de komende Henk Hagedoorn is er nog geen datum bekend. Maar we veronderstellen dat zoals gewoonlijk voor een zaterdag in november zal gekozen worden.

